

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II., VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 20 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU. — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 2 K.

ROČNÍK I.

V PRAZE, V DUBNU 1919.

ČÍSLO 1.

Prof. Dr. Emil Svoboda:

České právo.

Výraz, kterým jsme nazvali svůj časopis, je zároveň programem našim. Říjnová revoluce osvobodila národ československý od věkovitého, tvrdého jha, osvobodila i vývoj právní v území republiky od cizího poručení. Kdyby byly zvítězily ústřední mocnosti, byly by se neodolatelně uplatnily vlivy, hledající úplné sjednocení rakouského práva s německým. Český právník byl by se ocitl ještě krutějším způsobem v cizích službách.

Na troskách Rakouska nadějně se vyvíjí obrozený, svobodný stát československý a klade do rukou svých právníků úkol vábný a odpovědný zároveň. Aby vedli dobrými cestami právní vývoj republiky — aby se stali tvůrci moderního práva českého.

Českým právem není ovšem rakouská soustava, přeložená do české řeči. Nemohli jsme jinak, než převzítí rakouský řád právní, vytvořený staletími a hluboko vžitý do našeho života společenského a hospodářského. Také o tom není sporu, že jsme především povinni, smýti starou hanbu, kdy v českých zemích za právo platil zákon, vyjádřený řečí německou a lidu našemu se dostávalo jen opožděných a většinou velmi nechtuně a nedokonale vyrobených překladů. Opatříme postupně překlady přejatých řádů právních, bezvadné po stránce jazykové i věcné. Ale tím vším nebude ještě ani základní kámen položen k vlastnímu dílu: vytvoření práva českého.

Právem skutečně českým nazveme jen takové právo, ve kterém se bude vyjadřovati český duch, uvažující o spořádání věcí hospodářských, sociálních, kulturních. Nejen v umění, i ve filosofii a v právu obráží se duše národa. Ani v umění, ani v jiných oborech tvoření kulturního a ovšem ani v právu nelze přetrhnouti vývoj věkovitý a začítí kdesi znovu. Pásmo vývojové je nepřerušeno a nepřerušitelné. A přece není třeba, aby minulost znásilňovala dílo dnešní a budoucí. Jsme pokračovateli, ne však otroky mrtvých. Jde jen o to: přejímání z minulosti, přejímání z bohatých zdrojů současnosti, ale při tom ponechati plnou svobodu tvůrčímu duchu, věcně činnému v osvíceném jedinci i v národě. Zlé vysvědčení

si dává, kdo stotožňuje dva výrazy: znáti cizí — nemíti vlastního. Vše možno znáti a při tom přece třeba zůstatí svým.

Jak rozluštíme v právu tento těžký úkol? Jak zabráníme, aby cizí knihy, cizí zákony nevtáhly nás do své odbarvující, odosobňující moci? Jediná je cesta: aby v právu tvořícím právě tak, jako v právu rozhodujícím příznána byla plná svrchovanost životu, jeho nazírání právnímu, jeho pojmu spravedlnosti. Život je nejvyšším učitelem právníku i zákonodárci. Ne dialektika, dedukující z věkožijných dogmat a podmaňující život, nýbrž život, podmaňující každou dialektiku a dedukci, tvořící přechodné, zatímni a vždy změnitelné dogma je zásadou budoucnosti. Právní věda je typickým případem vědy, určené pro život a není snad oboru, kde by vedla k tak ubohým koncům zásada »vědy pro vědu«, jako tomu jest v právu.

Nechceme se vznášeti v šedých oblacích nedostupné vědy zasvěcení — chceme státi oběma nohama na plodné půdě své země, plné klíčících zárodků, z ní chceme čerpati dech života i sílu tvůrčí. Může býti nečeským, co vyrostlo z české pudy a v této pudě tkví svými kořeny? I cizí rostlina, sem přesazená, přizpůsobí se — chce-li žít. Jen zničte skleníky, pusťte volný vzduch, aby pronikl všemi záhyby a kouty: ukáže se, co je způsobilé u nás žít, co je naše, nebo co se přizpůsobilo našemu ovzduší. Jiné cesty není, než věřiti pravdě života, dáti této empirické pravdě přednost před bezkrevnou pravdou logickou. Neznásilněný život český nemůže, než vytvořiti české právo.

Dr. Karel Batěk:

Notářství v republice.

Z výmě světových udalostí vzešel československý stát jako hotový kulturní útvar, vykázav ihned při vzniku svém všechny podmínky právního řádu, na prvním místě mohutné ústrojí justiční, hlavní to záruku organizovaného svazu lidského. Významnou složkou ústrojí justičního jest také notářství, jež v celém území československé republiky již ode dávna trvá.